לאתויי ממזר. ולא אתאן הכל כשרין לדון דיני נפשות קאי דאם כן הוה ליה למימר לאתויי חלל דהוי רבותא טפי דאפי' חלל דכשר לגבי בקהל פסול לדון דיני נפשות משום דכתיב אחך בדומה לך ושוד הא בהדיא קתני לה אלא כהנים לוים וישראלים המשיחין לכהונה אלא אהכל כשרין לדון דיני ממונות קאי וכן מוכח האריטותא דעביד אדיני ממונות ואע"ג דכפרק בא סימן (נדה דף מט: ושם) קעביד לריטותא אפכא אדיני נפשות מ"מ נקט עיקר מילתא משום דיני ממונות וא"ת לימא לאתויי סומא דכשר לדון דיני ממונות לתנא דמתני' דאמרינן לעיל (דף לז:) ופסול לדיני נפשות אדמי' ברים מעמ חלילה (יבמות דף קא. ושם) דממעמא סומין מדתני רב יוסף כשם שב"ד מטוקן בגדק כך מטוקן מכל מום ומאי טעמא מי' יש לפסול כל מומין כיון דקאמר קרא דמום אין בך במום ממש אייר וי"ל דמשמע ליה מתני' בפסול יוחסין כדאמרי' בזה בורר (לעיל דף כז:) אמתניתין דבא סימן תדע דקתני סיפא אלא כהנים לוים וישראלים המשיחין לכהונה: **תניא** חדא זימנא אמילתיה דרב יהודה קשה ליה אמאי איצטריך ליה למימר אחרתי מתניתין לאתויי ממזר דאי אמתניתין מאי פריך הא קתני התם מומא כה"ג אע"ג דתני להו בשאר דוכתי וכה"ג אשכחן בפרק אלו דברים בפסחים (דף סט: ושם) גבי כלל גדול א"ר עקיבא כל מלאכה שאפשר לעשותה:

חדא לאתויי גר. השתא משמע דסתם גר כשר לדיני ממונות וק' דבפרק החולץ (יבמות דף קה: ושם) אכשריה רבא לרב מרי בר רחל ומני *אפורסי דבבל דכיון דאמו מישראל מקרב אחיך קרינא ביה אלמא בעינא אמו מישראל וי"ל דהכא מיירי לדון גר תבירו כדאמרי' בפ' מצות חלילה (שם דף קג. ושם) גר דן תבירו דבר תורה ואם היתה אמו מישראל דן אפילו ישראל ולא כמו שפ"ה לענין דיני נפשות אייר דדן תבירו ולא ישראל אבל לדיני ממונות כשר ועוד דהתם מייתי קרא דמקרב אחיך ואילו דיני נפשות מימעטי בסמוך מונשאו אחך וא"ת והא דאמר בפ' עשרה יוחסין (קידושין דף עו:) גבי מי שהוחזקו אבותיו משוטרי הרבים לממזרת דלא מוקמינן פסולין ורמינהו הכל כשרין לדון ואמר רב יהודה לאתויי ממזר ומאי קושיא הייטו לדון תבירו וי"ל דשאני ממזר הואיל ואמו מישראל מקרב אחיך קרינא ביה והאי דקאמר לריכא לע"ג דגר וממזר חלוקין מ"מ נקט לריטותא דשייכא לפי המשנה הסטיה סתם ואין חילוק זה מפורש בה וא"ת ברים מעמ חלילה (דף קג: ושם) דא"ל *שמואל בר יהודה לרב יהודה תינוק בישראל בב"ד של ישראל ולא בב"ד של גרים ורגיל ר"ת לומר דאתו (רב) שמואל בר [רב] יהודה היה בנו של רב יהודה הינדוואה דאמרי' בפ"ק דקידושין (דף כב:) דגר שאין לו יורשים הוה ומתגייר *הוא ובנו ואינו גרשה דא"כ בלא ישראל נמי מיפסל אפי' בשאר דינין כיון דלאו אמו מישראל ואין לומר דאיצטריך לפסול אפי' לחילוקא בני גרים דבני גרים כיון שהורתן ולידתן בקדושה ישראל מעליא נינהו כדאמרי' בפ' נערה (כתובות דף מד: ושם) לענין נערה המאורסה דהורתה ולידתה בקדושה ישראלית מעליתא היא ולריך לומר דאיצטריך בישראל לפסול גר לחלילה אפילו אמו מישראל ורב שמואל בר יהודה אמו מישראל הוה:

אתך בדומין לך. אף על גב דמאתך נמי הוי שייך למעוטי בעל מום דמשה לאו בעל מום הוה כדאמרינן בפרק *אלו מומין (דף לז) אם כן עשיתו למשה בעל מום מכל מקום לא הוה מסתבר למידרש אתך להכי אי לאו מומין אלו (דף מד.)]

כי קאמר רב. דתלמידו נמנה לא אמר אלא כגון רב כהנא ורב אסי דלגמריה הוו צריכי למה שמעמ מרבו אבל לסברייה למעמ ראיות ולייב המעמיס אין לריכין הלכך גברא באפי נפשיה הוא דאי משום גמרא דשמעמ מייה כל ישראל נמי ממשה קבלו ואין אלו מעמיס תורה אור הכנת לבו דומיא אם היתה הכמתו

כי האמר רב *כגון רב כהנא ורב אסי דלגמריה דרב הוו צריכי, ולסברייה דרב לא הוו צריכי. א"ר אבהו עשרה דברים יש בין דיני ממונות לדיני נפשות יכולן אין נוהגין בשור הנסקל חוץ מעשרים ושלשה, מנא הני מילי? אמר רב אחא בר פפא דאמר קרא °לא תטה משפט אביונך בריבו משפט אביונך אי אתה מטה אבל אתה מטה *משפט של שור הנסקל. עשרה, הא מ' הוי *הא עשרה כתני? משום דאין הכל כשרין ועשרים ושלשה חדא היא, הא איכא אחריתי דתניא *אין מושיבין בסנהדרין זקן וסרים ומי שאין לו בנים, ר' יהודה מוסיף אף אבודי *וחילופיהן במסית דרחמנא אמר °לא תחמול ולא תכסה עליו: הכל כשרין לדון דיני ממונות: הכל לאתויי מאי? אמר רב יהודה לאתויי ממזר, הא תנינא חדא זימנא *כל הראוי לדון דיני נפשות ראוי לדון דיני ממונות ויש ראוי לדון דיני ממונות ואין ראוי לדון דיני נפשות והוינן בה לאתויי מאי ואמר רב יהודה לאתויי ממזר? חדא לאתויי גר, וחדא לאתויי ממזר וצריכ' ראי אשמעינן גר, דראוי לבא בקהל, אבל ממזר אימא לא, ואי אשמעינן ממזר דבא מטיפה כשרה אבל גר דלא בא מטיפה כשרה אימא לא, צריכא: ואין הכל כשרין לדון דיני נפשות: מאי טעמא? דתני רב יוסף °כשם שב"ד *מנוקין בצדק כך מנוקין מכל מום, אמר אמימר מאי קרא? °כולך יפה רעיתי ומום אין בך" ודילמא מום ממש? *אמר רב אחא בר יעקב אמר קרא °יהתיצבו שם עמך עמד ברומין לך, ודילמא התם *משום שכינה? אלא אמר רב נחמן בר יצחק אמר קרא ונשאו אתך אתך ברומין לך ליהוי: **מתני'** *סנהדרין היתה כחצי גורן עגולה כדי שיהו רואין זה את זה *ושני סופרי הדיינין עומדים לפניהם אחד מימין ואחד משמאל וכותבין דברי *(מחייבין ודברי מזכין) ר' יהודה אומר שלשה: אחד כותב דברי המזכין, ואחד כותב דברי המחייבין, והשלישי כותב דברי המזכין ודברי המחייבין ושלש יוכיח כתבו(ד)(עט) של חבירו: **שנים** הוו שמתוך טורח הטעמים שירבה עליהן יטעו בדבר אלא ח' כותב דברי המזכין וח' והג' כותב דברי כולם ומתוך שאין טורח רב עליהם לא יקלרו בדבר ואם יטעה אחד מהם, יוכיח כתב של שניה: **יושבין לפניהם.** אף הן כעגולה אלא שהגדולים יושבין על הספסלין והתלמידים על הקרקע: **ושלש**

רבינו חננאל

לתלמידו ודן עמו בדיני נפשות ושונין אותן לשנים בתלמיד כגון רב כהנא ורב אסי דלגמריה דרב לא הוו צריכי לסבריה דרב. ישנו מי שאומר הואיל ולא הישב קיום שטרות בתדייתו מכלל דקיום שטרות בקרובים כשר. ולא היא אלא כיון דקתני דיני ממונות אף קיום שטרות בכללן הוא. ואין קרוב כשר אלא לומר זה כתב ידו של אבי. א"ר אבהו עשרה דברים ששנינו בהשנתנו בין דיני נפשות לדיני ממונות כולן אין נוהגין בשור הנסקל דוקא מכ"ג ותניא אין מושיבין בסנהדרין זקן וסרים ומי שאין לו בנים ר' יהודה מוסיף אף אכזרי משום דלא מרחמי וכיון דאין להן חנינה לא חזו ליה זכותא. והילופא (במדר) [במסית] דרחמנא אמר לא תחמול ולא תכסה עליו: ירושלמי משמא דר' יוחנן אף פרוחו סכן עשרים ולא הביא שתי שערות כשר בדיני ממונות ואינו כשר בדיני נפשות ויישב בדינו של שור. ר' יוסי מוסיף דבין שני דיני ממונות ביום אחד. ואין דנין שני דיני נפשות ביום אחד. ואפילו נואף וגואפת: ר' חזקיה ור' אחא בשם ר' אבהו אמר אסור לדון דיני ממונות בע"ש מתניתין פליגא עליה דתנן לפיכך אין דנין לא בע"ש ולא בערב יו"ט דיני נפשות. הא דיני ממונות דנין ותני נמי ר' חייא דאין דיני ממונות בע"ש ואין דנין דיני נפשות בע"ש אומר כאן להלכה כאן למעשה: הכל כשרין לדון דיני ממונות כו'. אוקימנא אפילו ממזר. והא דתנן בפס' נדה יש ראוי לדון דיני ממונות אוקים, אפילו גר וקרי"ל בין ממזר בין גר כשרין לדון דיני ממונות ואין כשרין לדון דיני נפשות שנאמר ונשאו אתך בתשא העם אתך ברומין לך: סנהדרין היתה כחצי גורן עגולה וכו'.

הגהות הב"ח (א) רש"י ד"ה מטום שכינה וכו' שכינה אליהן דכתיב כל"ל ותיבת שכינה נמחק וה"ל: (ב) ד"ה ונשאו וכו' ומטום שכינה נ"ב ע"ל דף יז ע"א: (ג) ד"ה כתבי וכו' ומדקדקין כדכריסה: (ד) ד"ה וכותבין וכו' יוכיח כתבו של כ"ל ותיבת על נמחק:

מסורת השי"ס

נד א מיי' פי"ח מהל' סנהדרין הלכה ז סור שו"ע מו"מ סימן יח סעיף ה:
נה ב מיי' שם הלכה ד:
נו ג מיי' שם פ"ב הל"ג:
נז ד מיי' שם פי"ח הל"ה:
נח ה מיי' שם הלכה יח סמג עשין לח טוש"ע חו"מ סימן ז סעיף ב:
נט ו ז מיי' שם הל' יח ופ"ב שם הל' יח סמג עשין לא טוש"ע שם:
ס ח מיי' פ"ב שם הלכה ח והלכה ט ופי"ח שם הלכה ט:
סא פ י מיי' שם פ"ב הלכה ו:
סב כ מיי' פי"ח מהלכות סנהדרין הלכה ג:
סג ל מיי' שם הלכה ט:

נוסחא

לדון דיני נפשות אין מעמידין אותן לדון דיני נפשות (לעיל ל"ד-23 ד"ה)

נוסחא

ג' ומאנר כשרים לדון דיני ממונות ואוקי' לא דיני נפשות

נוסחא מגנה

1-3 △ מלבים לאנא מקור לכך דדינין מיוחס (לפי פיה מטפחה) לדון דיני נפשות

הגהות

[ל"ל המזכין ודברי המחייבין כך לי' במשנה שבמשניות וכן הוכא לעיל לד. לה. וכ"ג מפורש"י הכא ועי' פיטב נפירוש רש"י דלעיל לד. ד"ה המחייבין]

רב שמואל בר יהודה

הוא ובנו ואינו גרשה בלא ישראל נמי מיפסל כל"ל ר"מ

[ל"ל מומין אלו (דף מד.)]

התורה

[ל"ל כ"ה: דה מט: קידו' מז:

[ל"ל כט. לג: תוספ' סופ"י]

[ל"ל כט. לג: מט: קידו' מז:

יבמות קא. ע"ש קידושין עו:

קידושין עו: ע"ש סוכות ד: ע"ש

[לעיל מז. ע"ש]

תולין ה:

לעיל לד. לה. * כאמרר יאשיה מיפסל ר' לאיתיר אי אינקי ר' לאיתיר אי אינקי ר' ר' אינקי ר' אינקי ר' אינקי